

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ОТТО ЕЙХЕЛЬМАН ТА ПРОЕКТ ЙОГО КОНСТИТУЦІЇ

Бондаренко М.О., студент; СумДУ, гр. Ю-73

Українська національна самосвідомість та держава розвивалися в тяжкі часи. Але найтяжчим випробуванням стали 1917-1921 роки. Українська революція розпочалася через революційні події, що охопили всю тогочасну Російську імперію. У складних суспільно-політичних умовах Українська Народна Республіка змогла вибороти суверенітет та створити першу конституцію незалежної української держави.

Після приходу наприкінці 1918 р. до влади Директорія не впровадила в життя Конституцію УНР (29 квітня 1918 р.), а намагалася створити власну. Автором одного з проєктів був Отто Ейхельман. Його проєкт *«Основних Державних Законів Української Народної Республіки»* мав певні особливості. Замість традиційних трьох гілок влади, запропонованих Ш. Монтеск'є, він збирався зробити чотири. Саме це, у купі з його ідеями децентралізації та створення фінансово-контрольної гілки влади, обумовили унікальність його праці.

На думку автора проєкту, Українська Народна Республіка мала мати демократично-республіканський державний устрій. Територія Республіки поділялася на землі, які самі мали ухвалювати власну конституцію, що повинна була відповідати проєкту Основних Державних Законів Української Народної Республіки. Території земель могли змінюватися за згодою *«заінтересованих»* земель.

Справи, що належали до *«загально-державної організації»*, утворювали федеративно-державний (*«федерально-державний»*) устрій. Всі інші справи О. Ейхельман відносив до компетенції земсько-державної організації окремих земель. Це було пов'язано з його поглядами на побудову земських одиниць. О. Ейхельман вважав, що надання землям широкої автономії приведе до отримання ними державної влади в тих справах, що віднесені до їх компетенції основним законом.

У своєму проєкті О. Ейхельман схилявся до федеративно-державної форми. Він планував знищити старий поділ на губернії, а на їх місці створити землі, *«розмежовані з великою увагою до*

властивостей населення, до економічних умов і топографічної конфігурації». Землі брали участь у вирішенні справ, що стосувалися спільної організації військових дій і зовнішньої політики. Вчений наголошував: «...практика показала не тільки користність, але й категоричну необхідність поширити цей найближчий і мінімальний обсяг діяльності і сфери влади...».

Для забезпечення зовнішньої безпеки та виконання державних функцій, що потребували участі всіх земель, передбачалося створити «Федерально-Державну Організацію У.Н.Р.». Її складовими були б такі установи: Федерально-Державна Установча влада народу У.Н.Р. (найвища), Надзвичайне Національне Зібрання У.Н.Р., Федерально-Державний Парламент, Федерально-Державний Голова» та інші.

У Федерально-Державній Установчій владі народу могли брати участь громадяни УНР, які мали повну дієздатність, 25 років, роботу та жили на власні кошти. Здійснення цієї влади такими громадянами відбувалося шляхом голосування. Лише Федерально-Державна Установча влада могла доповнювати та змінювати майбутню конституцію.

Парламент, за проектом О. Ейхельмана, складався з двох палат: Земсько-Державної Палати та Федерально-Державної Ради. Перша представляла інтереси земель в парламенті. Земський парламент мав посилати по цієї палати не менше трьох представників, яким виповнилося 35 років. Половина з обраних Земським парламентом повинна була мати освітній ценз у вигляді вищої освіти. До Федерально-Державної Ради можна було потрапити лише на підставі «*таємних та пропорціональних виборів*». Кожний обраний представник до Ради виконував свої обов'язки протягом 4 років. Заборонялася участь у двох палатах одночасно. Кожна з палат працювала окремо. Голоували на сесіях палат Голова Палати, його «*товариші*» (заступники). Разом із секретаріатом вони склали Президію Палати.

За проектом О. Ейхельмана, до відання парламенту відносилися питання затвердження бюджету, нагляд за виконавчою владою, затвердження міністрів та інших урядових осіб, обрання половини складу Федерально-Державного Суду. Рада Міністрів наділялася правом бути присутньою на засіданнях Палат, але без права голосу.

Керівник: Власенко В. М., *доцент*